אלא קרא יתירא הוא מכדי כתיב [6]**והבאת שם** [1]**ואכלת לפני ה' אלהיך במקום וגו' לכתוב רחמנא לא תוכל לאוכלם מיהדר מפרש בהו רחמנא למה לי אלא ליחודי להו לאוי לכל חד וחד גופא** אמר רבא זר שאכל מן העולה לפני זריקה חוץ לחומה לרבי שמעון לוקה חמש ולילקי נמי משום [3]**וזר לא יאכל כי קדש הם** [8]**הני מילי היכא דלכהנים חזי הכא דלכהנים נמי לא חזי ולילקי נמי משום** [4]**ובשר בשדה טרפה לא תאכלו** [5]**כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר הני מילי היכא דבפנים חזי הכא דבפנים נמי לא חזי ולילקי נמי כדר' אליעזר** [2]**דאמר ר' אליעזר לא יאכל כי קדש** [7]**(הוא) כל**

קרא יתירא הוא. הלי קרא דלא תוכל לאכול דקא מני לכולהו בגויה דמכדי כתיב בעיל מיניה והבאתם שמה וכולהו בהאי קרא כתיבי ליכתוב בתריה לא תוכל לאכלם בשעריך אם על מון לחומה בא להזהיר. ולאו שבכללות לא הוי כיון דלכולה קלי הוי לאו אכל חד וחד והיכי דמי לאו שבכללות כגון לא תאכל כי אם לגלי אש (ה) וכגון מכל אשר יעשה מגפן היין וגו' (ו) (ז) למיהוי לאו באנפיה נפשיה: **הכי גרסינן מיהדר פרושי ככל חד למה לי ש"מ לייחודי לאו לכל חד וחד.** כאילו חזר וכתב בכל אחד לאו דחוץ לחומה וכיון דאינו ענין לו תנהו ענין לדבר אחר (ב) הלכך בבכורים לאוכל עד שלא קרא עליהן אתא ואינך כל חד וחד למילתיה אתא. וא"ת בכל הקדשים הכתובים כאן דייך אם תתן את הלאו ענין לאוכל לפני זריקה בכולן חוץ מבכורים אין הכי נמי ומתניתא (ז) דקתני לוקין באוכל קדשי קדשים חוץ לקלעים מובטר בשדה טרפה לא תאכלו שמין בו מחיצות ולמדנו מכאן קדשי קדשים חוץ לקלעים [זבחים פב:] ועובר שהוציא את ידו בשעת שחיטת אמו [חולין סח.]: גא

תוכל לאוכלם וחזרה מצינו כדלקא דעתיה עד השתא דמוקמי איסור חוץ לחומה בכל חד מקל וחומר דמעשר ועיקר הלאו דבכל חד וחד למלקות בדבר חדש הוא דקאתי בכל חד וחד והשתא איכא שני מלקיות בכל חד וחד (י) מחוץ לחומה מקרא אחיא ומלקות בדבר חדש כמו שאנו מעמידין בו עיקר הלאו בקרא קמא אבל מה שבכור למד מתורה וחטאת משתיהן ועולה משלשתן הנהו לאיסור ולא למלקות דלא מהני הייתור אלא לגלויי לאיסור לחוץ לחומה דילפינן כולהו מקל וחומר למעשר לומר דמלקות נמי איכא ולוקה חמש דקאמר רבא לאו חמש מלקות והכי קאמר בסוגיא [כדפרש"י] ואם תאמר ומעשר גופיה אמאי הדר ופרט ביה ויש לומר דמעשר צריך על כרחך לכתוב בהדיא והא דקאמר (כ) לא תוכל לאוכלם משארא דהא ודאי אי לא כתיב מעשר בהדיא ולא כתיב אלא לא תוכל לאוכלם לא הייתי דורש דבר חדש דודאי אין (ל) בהן ייתור לומר מה בא זה ללמדנו מקל וחומר דמעשר שהרי אין אריכות דקרא יותר משאם היה מפרש מעשר לבדו ומיהו קשה למ"ש דא"כ היכי ילפינן כולהו אינך מתורה לענין לפני זריקה וכן (מ) בבכור הא ליכא שום ייתור אריכות לשון דהא כולהו נפקי בחדא מלא תוכל לאוכלם אלא ודאי צריך לומר דכיון דכולן מפורשים בקרא דלעיל והבאתם שמה וגו' כי הדר כתיב לא תוכל לאוכלם הרי כאילו נפרשו כולם בההוא לאו ושפיר גמיר חד מחבריה בקל וחומר כאילו נכתב בהדיא ומכל מקום לא קשה (נ) קושיא שפריך מעשר גופיה אמאי הדר לפרוט ביה דאיכא למימר דאגב אינך כתביה כדאמרינן (ב"ק דף סד:) פרשה שנאמרה ונשנית בשביל דבר חדש שנתחדש ועוד דע"כ ה"א ליכא במעשר לאו בחוץ לחומה מדפרש באינך ושייר במעשר דהא השתא לא תוכל לאוכלם לא קאי אעיקרא ור"י מפרש לייחודי לאו לכל חד וחד דאהני הייתור לגלויי לן דעל כל איסורין שאנו שומעים בכולן מקלים והמורים הללו שבכולן יש חיוב מלקות ולפי זה לוקה ה' דקאמר רבא לוקה ה' ממש וקשה דא"כ מאי פריך בסמוך ולילקי משום דר"ש וכו' (פ) ר"ש לאו שבכללות הוא ואין לוקין עליו דהכי אמרינן פרק כל שעה (פסחים דף מא:) ורבא קא חשיב מלקות ויש לומר דאה"נ דמלי לשנויי הכי אלא עדיפא מיניה משני דלא שייר הכא כלל אותו לאו וא"ת לפי' שפירש והא תנן אלו הן הלוקין דפריך מהא דתנן קדשים קלים חוץ לחומה (ע) ולילקי לישני דמלקות חוץ לחומה מטעם ובשר בשדה טרפה כיון שיצא חוץ למחיצתו נאסר ואומר הר"י דקים ליה להש"ס דטעמא דמתניתין דמחייב (פ) חוץ לחומה לאו מהאי קרא דאם כן ליתני קדשי קדשים וקדשים קלים והוי משמע דמכיון שיצאו חוץ לחומה נאסרו אפילו חזר ואכלם בפנים לוקה עליהן כדאיתא בפרק בהמה המקשה (חולין דף סח: ושם) והשתא דקתני חוץ לחומה משמע שיש מלקות מטעם שאדם האוכלו עומד חוץ לחומה והיינו מקרא דלא תוכל לאכול בשעריך וק"ק בגרייתא דמוקי רבי שמעון בקרן ולאינך חוץ לקלעים תיפוק לי מקרא דובשר בשדה טרפה וגו' וכן ביש בהמה המקשה (שם) דקאמר לפי שמצינו במעשר שאם יצא חוץ למחיצה וחזר דמותר מדכתיב לא תוכל לאכול בשעריך בשעריך הוא דלא תיכול הא יצאו חוץ (י) לקלעים מותרין וקשה דהא חטאת ואשם נמי כתיבי בהאי קרא ואפילו הכי יצאו וחזרו אסורין ופירש ריב"א דודאי גבי חטאת ואשם הכי אמר קרא לא תוכל לאכול בשעריך (אלא) כ"א חוץ הקלעים אבל מעשר ובכורים אמרינן בהאי פירקא דלית ביה לאו עד שיראו פני הבית וקאמר לא תוכל [לאכול] בשעריך משמע בשעריך ודאי לא תיכול אבל אם חזרו ודאי מותרין: **ולילקי** משום זר **לא יאכל קדש.** רש"י פירש דלא גרסינן ליה משום דההוא בתרומה כתיב ואף כי גמרי חטא חטאת מתרומה אפ"ה לא ניחא דסוף סוף ליתיה אלא בשוה פרוטה ושנו (כ)(כמו) אכילה ורבא לא מני אלא אכילת זית אלא גרס זר לא יאכל כי קדש הם:

ולילקי משום **ובשר בשדה טרפה לא תאכלו.** וקשה אמאי לא אמרי' בשר בשדה שהרי שבכללות (ג) דאמרי' בסוף פרק גיד הנשה (שם דף קג: ושם) דאוכל בשר מן החי לוקה משום בשר בשדה שהרי כולל הוא כל חסרון מחילה בין הוצאת עובר ידו חוץ לאמו בין הוצאת חוץ לחומה דמאי שנא מואם גלי אם דתחשוב לאו שבכללות וי"ל דלא חשבינן לאו שבכללות אלא כגון גלי אם שכולל גם ומבושל וכן כל שבקודש פסול דיולא וטמא ופסולין אחרים שהן שני שמות אבל הכא שכולל כל יולא לבד ושם יולא חדא היא רק דהוי בכמה דרכים לא חשיב ליה לאו שבכללות תדע דהא לאו דנותר נפיק מוסרפת הנותר בשם לא יאכל והתם מיניה חזינן נותר דתודה ונותר דקדשים קלים ונותר דקדשי קדשים ולא חשיב לאו שבכללות כך נראה למש"ח. [וע' היטב תוס' יומא לו: ד"ה לאו דנבילה וכו']:

כל

מסורת הש"ס

(ה) [ל"ל והבאתם שמה וגו' ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם וגו'], (ב) [זבחים פב: חולין סח.], (ג) פסחים כד. מעילה יח: ע"ש [ובמעילה איתא דתניא רבי אליעזר אומר לא יאכל וכו'], (ד) ל"ל הם, (ה) [שמות יב], (ו) [במדבר ו], (ז) [נדל"ל ומתניתין (יח.)], (ח) רש"ל מ"ז, (ט) [פסחים כד:], (י) רש"ל למתיתן, (כ) רש"ל בלא,

תורה אור השלם

1. וְהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יְדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם וּבְכֹרֹת בְּקַרְכֶם וְצֹאנְכֶם: דברים יב ו
2. וְאָכַלְתָּם שָׁם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם אַתֶּם וּבָתֵּיכֶם אֲשֶׁר בֵּרֲכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים יב ז
3. וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כִּפֶּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם: ואם יִוָּתֵר מִבְּשַׂר הַמִּלֻּאִים וּמִן הַלֶּחֶם עַד הַבֹּקֶר וְשָׂרַפְתָּ אֶת הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ לֹא יֵאָכֵל כִּי קֹדֶשׁ הוּא:
שמות כט לג-לד
4. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל

מוסף רש"י

ובשר בשדה. בגלל מחיצות משמע וגרים ליה לכל הנשר הטעון מחילה טריפה הוא ביולא ולא מאכל (זבחים פב:).

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פי"ז מהל' מעשה קרבנות הל' ח סמג לאוין שכו:
ב [מיי' שם הלכה ון]:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קרא וכו' מגפן היין וגו' הס"ד והבאתם שמחק: (ב) ד"ה הכי גרסינן וכו' מנהו ענין לדבר אחר למיהוי לאו באנפי נפשיה אלכך בבכורים: (ג) ד"ה ה"ג ולילקי וכו' דמדרבתב כי: (ד) תוס' ד"ה (בדף הקודם) איסור וכו' יש לומר דאיסורא דלאו לא: (ה) בא"ד עד שלא קרא עליהם וכן בכל חד וחד למילתיה: (ו) בא"ד ליחודי ליה לאו בפני נפשיה הוא דאתא דודאי. ר"ב כלומר לגופיה וה"ג התם בהדיא: (ז) בא"ד אבל הכא כל חד באפי נפשיה מוקמינן. ר"ב כלומר לגופיה ולא לענין שאר איסורין שבתורה: (ח) בא"ד ומסיק בבריתא דקתני ומתניתא תנא ליה מכל מקום: (ט) בא"ד והבאתם שמה מהדר ומפרש: (י) בא"ד בכל חד וחד מלקות לחוץ לחומה מקרא יתירא אתיא וכו' עיקר הלאו מקרא וכו' ולא מהני הייתור וכו' דילפינן לכולהו מקל וחומר ממעשר: (כ) בא"ד והא דקאמר לכתוב לא תוכל לאוכלם: (ל) בא"ד דודאי אין כאן ייתור לומר מה בא זה ללמדנו הא אתיא מקל וחומר ממעשר שהרי אין: (מ) בא"ד מתודה לענין לפני זריקה וכן לענין לאחר זריקה מבכור הא ליכא שום ייתור: (נ) בא"ד לא קשה הך קושיא דפריך מעשר גופיה אמאי הדר פרט ביה וכו' דע"כ ה"א דליכא במעשר: (ס) בא"ד ליתי דהא דר"א לאו שבכללות וכו' מלקות ממש וי"ל דאה"נ למלי: (ע) בא"ד מון לחומה דלקי לשני דמלקות: (פ) בא"ד דמחייב מלקות מון לחומה לאו וכו' וקדשים קלים שיצאו חוץ לחומה והוי משמע וכו' ואפילו מזר: (צ) ד"ה ולילקי משום ובשר וכו' שבכללות הוא לאמרינן וכו' מון לרחם אמו בין הוצאת וכו' מאם גלי:

כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן בו'. ואם תאמר אמאי לא משני מס"ה לא לקי דהוי לאו שבכללות דכולל פסול דיולא ונמא ופסולין אחרים וי"ל דלפירוש הקונטרס דלעיל ניחא דפירש דלוקה דקאמר אינו רולה לומר כ"א איסור בעלמא ומס"ה פריך נהי דמלקות לא הוי משום לאו שבכללות מ"מ איסורא מיהא איכא ולילקי דקאמר לאו דוקא(ס) אבל לפירוש (ג) ר"י דלעיל קשה דפירש דלוקה דוקא קאמר כדפי' א"כ ולילקי דקאמר הכא דוקא קאמר ואמאי הלא הוי לאו שבכללות כדפי' ויש לומר דאין הכי נמי היה יכול לשנויי אבל עדיפא מיינה משני דלא ט) מיירי כלל פ) מזר שאכל מצות לפני זריקה דפטור והא דאמר לעיל ר"ש (דף יח.) אם לאוכל מצות לפני זריקה קל ומומר מחודה איסור בעלמא ולא מלקות: **ואמר** ליה ראוין לקרייאה משקרא עליהן. ואז דוקא מותר ואי לא אסורים אלמא קרייאה מעכבת: **הנחה** אהנחה **לא** קשיא הא רבי יהודה הא רבנן דתניא רבי יהודה אומר כו'. ומדאוקי רבי יהודה והנחתו לתנופה (ד) ואם כן אין כאן שנוי כתוב לעכב בהנחה ומסתברא דלא מעכב וקשה הרי קרייאה דלא שנה הכתוב לעכב ומעכב לרבי שמעון ומנא ליה לרבי יהודה דהנחה דלא שנה הכתוב לעכב דלא מעכב ומשי"מ מיהת דלא קשה דהא גם לר"ש לא היתה קרייאה מעכבת אי לא משום דגלי קרא מלא מוכל לאכול נשעריך כדלעיל כך נראה למשי"מ: **ומאן** תנא דפליג ארבי יהודה רבי אליעזר ברבי יעקב הוא דתניא וכו'. פירוש דאפיק תנופה מג"ש וא"כ והניחו והנחתו תרוייהו להנחה (ה) מעכבת וקשה דנפקא מכש) פרש"י בין והניחו בין והנחתו מייתי בתנופה ודאייה דהתם מוכח דבעי ב' תנופות ומוכח מן והניחו והנחתו לכך פי' הר"ר אברהם בר יצחק דר"א בן יעקב ס"ל הכי דתרי קראי מייתי בתנופה ושתי תנופות היו ולא מייתי כלל בהנחה (ו) דהנחה לא מעכבת והא (ז)[דקאמר] מאן דפליג עליה דר' יהודה הכי קאמר דמפיק ליה לתנופה מקרא אחרינא ורבנן דאית להו הנחה מעכבת היינו תנא קמא בר פלוגתיה דר' יהודה דמסכת בכורים פ"ג (משנה ו) דתניא עודהו בסל קורא והגדת היום עד שהוא גומר כל הפרשה כולה ואית ליה דליכא תנופה כלל ותרי קראי (ז) בהנחה מעכבת וקאמר ר' יהודה התם קורא עד ארמי אובד אבי וגו' הגיע לארמי מוריד הסל מעל כתפו ואוחזו בשפתותיו וכהן מניח ידיו תחתיו ומניפו וקורא כל הפרשה כולה וגומרה ובמילתיה דר' יהודה יש לתמוה דבשמעתין מפיק תנופה מהנחתו שכתוב אחר כל הקרייאה ואם כן מנליה דמתחלת הקרייאה הוא מניף ותו מנליה לרבי יהודה דהכן היה מניף דנקרא והנחתו לא כתיב ביה כהן ונקרא קמא דכתיב ולקח הכהן הטנא לא כתיב בהן תנופה: **בכורים** מאימתי חייבים עליהם. זר מיתה וכהן מלקות חוץ לחומה שמלאתו בפנים בעזרה: יכול

[א] כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן בו תעשה על אכילתו הני מילי היכא דקודם פסולו חזי הכא דקודם פסולו נמי לא חזי ולילקי נמי כאידך דר' אליעזר דתניא [ב] רבי אליעזר אומר כל שהוא בכליל תהיה [ג] ליתן לא תעשה על אכילתו אין הכי נמי ורבא מהאי קרא קאמר אמר רב גידל אמר רב (סימן כוז"א) כהן שאכל מחטאת ואשם לפני זריקה לוקה מאי טעמא דאמר קרא [1] ואכלו אותם אשר כופר בהם לאחר כפרה אין לפני כפרה לא לאו הבא מכלל עשה לאו הוא מתיב רבא [2] וכל בהמה מפרסת פרסה ושוסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו אותה תאכלו ואין בהמה אחרת תאכלו ואי כדקאמרת [3] את זה לא תאכלו למה לי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב גידל אמר רב [2] זר שאכל מחטאת ואשם לפני זריקה פטור מאי טעמא דאמר קרא ואכלו אותם אשר כופר בהם כל היכא דקרינן ביה ואכלו אותם אשר כופר בהם קרינן ביה זר לא יאכל [ד] קדש וכל היכא דלא קרינן ביה ואכלו אותם אשר כופר בהם לא קרינן ביה זר לא יאכל אמר ר' אלעזר אמר ר' הושעיא [ה] בכורים הנחה מעכבת בהן קרייה אין מעכבת בהן ומי אמר ר' אלעזר הכי והא אמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא הפריש בכורים קודם לחג ועבר עליהן החג ירקבו מאי לאו משום דלא מצי למיקרי עליהן ואי ס"ד קרייה אין מעכבת בהן אמאי ירקבו כדרבי זירא [ו] דאמר ר' זירא [2] כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו ר' אחא בר יעקב מתני לה כדרבי אסי אמר רבי יוחנן וקשיא ליה דרבי יוחנן אדרבי יוחנן ומי אמר רבי יוחנן בכורים הנחה מעכבת בהן קרייה אין מעכבת בהן והא בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן בכורים מאימתי מותרין לכהנים ואמר ליה הראוין לקרייה משקרא עליהן ושאין ראוין לקרייה משראו פני הבית קשיא קרייה אקרייה קשיא הנחה אהנחה קרייה אקרייה לא קשיא הא רבי שמעון הא רבנן הנחה אהנחה נמי לא קשיא הא רבי יהודה והא רבנן מאי רבי יהודה דתניא [ז] ר' יהודה אומר [א] [4] והנחתו זו תנופה אתה אומר זו תנופה או אינו אלא הנחה ממש כשהוא אומר [5] והניחו הרי הנחה אמור הא מה אני מקיים והנחתו זו תנופה ומאן תנא דפליג עליה דרבי יהודה ר' אליעזר בן יעקב היא [ח] דתניא [5] ולקח הכהן מידך [ט] לימד על הבכורים שטעונין תנופה דברי רבי אליעזר בן יעקב מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב אתיא [ט] יד יד משלמים כתיב הכא ולקח הכהן הטנא מידך וכתיב [ט] [6] ידיו תביאינה את אשי ה' מה כאן כהן אף להלן כהן מה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד [ח] מניח כהן ידיו תחת ידי בעלים ומניף אמר רבא בר אדא אמר ר' יצחק בכורים מאימתי

מסורת הש"ס

ס) [מנחות עד.]. ע) [זבחים לד. ע"ש ל"ע]. פ) [ל"ל וזר לא יאכל כי קדש הם]. צ) [לעיל יח. ק) ב"ב פפ: חולין פג: קדושין כה. יבמות קד: כלה סו: מנחות יח: קב: נדרים עג. ר) סוכה מז: מנחות פא:. ו) ג"ז שם. ש) ג"ז שם קדושין לו: [קוטוט יט.]. ת) [ל"ל וכתיב התם]. י) [במות כט]. כ) בפ"א: הללו בהו ולאו. ל) [ויקרא כג]. מ) [יבמות עד.]. נ) [דברים כו]. ס) [וע' תוס' יומא לו: ד"ה לאו וכו' ותוס' פסחים כד. ד"ה הא]. ע) רש"א. שייריה כללותם"ד. פ) [ל"ל זר שאכל מצות]. צ) [שם לא נמצא כלום רק בספרי וכן בפרש"י בחומש ועי' רש"א ומהר"מ]. ק) רש"א.

תורה אור השלם

1. וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כּُפַּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם:
שמות כט לג

2. וְכָל בְּהֵמָה מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹסַעַת שֶׁסַע שְׁתֵּי פְּרָסוֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְّהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ:
דברים יד ו

3. אַךְ אֶת זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה הַשְּׁסוּעָה אֶת הַגָּמָל וְאֶת הָאַרְנֶבֶת וְאֶת הַשָּׁפָן כִּי מַעֲלֵה גֵרָה הֵמָּה וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסוּ טְמֵאִים הֵם לָכֶם:
דברים יד ז

4. וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי יְיָ וְהִנַּחְתּוֹ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
דברים כו י

5. וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
דברים כו ד

6. יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֵת אִשֵּׁי יְיָ אֶת הַחֵלֶב עַל הַחָזֶה יְבִיאֻנוּ אֶת הַחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְנוּפָה לִפְנֵי יְיָ:
ויקרא ז ל

מוסף רש"י

כל שבקדש פסול. מדמתיב מי קודש הוא יתיהב לרמוז על שאר פסולי קדשי קדשים בגלוי, כגון פיגול ויותא ונסחף דמו (פסחים כד.). הנחה. לפני המזבח, מעכבת בהן. דשנה בה קרא (דברים כו) והניחו לפני וגו' והנחתו לפני וגו' (לעיל יז). כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. בפס' מנחות אמרינן אין מביאין בכלי אחד מנחה של שתים ואחד עשרונים, ומפרשינן טעמא מפני שאמרה תורה הבא מנחה שיכולה ליבלל ושתים נבללין בכלי אחד אבל שתים ואחד קיים להו לרבנן דאין יכולין ליבלל, והויין בה וכי אין נבללין מאי הוי והאמן תנן אם לא בלל כשר ומשני רבי זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו כו': מפני לה. להא דרבי אלעזר אמר רבי אושעיא כדרב אסי אמר רבי יוחנן דרב אסי אמרה משמיה דרבי יוחנן: הראוין לקרייה. מעלת ועד החג: משיראו פני הבית. משיכנסו לעזרה והנחה לא מעכבת בלל: הא רבי יהודה. לרבי יהודה לא מעכבא הנחה דדרים והנחתו יתירא לתנופה ואין מקרא שנוי בהנחה לעכב ולרבנן דלא דרשי ליה להכי מיבעי להו לשנות בהנחה לעכב: והנחתו זו תנופה. קרי ביה והנחתו לשון ולא נחם אלהים וגו' (שמות יג) שהוא מנחה אותו למרבע רוחות ומעלה ומוריד: מאן תנא דפליג עליה. למימר הנחה מעכבת: רבי אליעזר בן יעקב היא. דנפקא ליה תנופה מקרא אחרינא: מה להלן בעלים. דהתוא בבעלים משמעי דכתיב יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו וסמיך ליה ידיו תביאינה: מאימתי

הגהות הב"ח

(א) גמ' בכליל תהיה לא תאכל ליתן לא תעשה: (ב) רש"י ד"ה בא הכתוב וכו' דכתיב בנותר. ג"ב בפ' המזבחים: (ג) תוס' ד"ה כל וכו' אבל לפירוש דלעיל קשה דפירשתי דלוקה דוקא קאמר כדפרש"י אם כן וכו' שבכללות כדפרש"י וי"ל דאין הכי נמי דהוה יכול: (ד) ד"ה הנחה וכו' דאם תנופה אם כן אין כאן כתוב שנוי בהנחה לעכב ומסתברא דלא: (ה) ד"ה ומאן וכו' להנחה דמעכבת וקשה דבספרי דרש פרשת כי תבא בין והניחו בין: (ו) בא"ד והנחתה לא מעכבת והא דקאמר הכא מאן תנא דפליג עליה דר' יהודה הכי קאמר מאן תנא דמפיק ליה לתנופה: (ז) בא"ד ותרי קראי והניחו והנחתו תרוייהו להנחה דמעכבת וקאמר ר' יהודה וכו' לא כתיב ביה תנופה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' כי"ל והניחו זו וכו' כשהוא אומר והנחתו הרי כו' מקיים והניחו זו תנופה כל"ל (וע' שנות אליהו פ"ג דבכורים):

מאימתי

יש עיכוב בעיקר הנחתו להביא בתוכו ולא בענין אחר, אבל מצות האמורות בתוכה מצוה, כגון תנופה בקרבן, בגילה בתנחה, יש שמעכבין אם גילה הכתוב לשנות עליו לעכב, ויש שאין מעכבין (רשב"ם ב"ב פא:). והנחתו זו תנופה. דבראש הפרשה נאמר ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני ה' וגו', וכפיפיה נאמר והנחתו מכלל שחזר ונטלו ולמה נטלו לתנופה (סוכה מז:). הנחה ממש. שמגיד לך שמצוה להניחו לפני המזבח ואם"כ יטלוהו הכהנים ויאכלוהו (שם). אתיא יד יד משלמים. מתנופת חזה ושוק ואימורין דשלמים (סוטה יט.). וכתיב ידיו תביאינה. בבעלים דשלמים כתיב גבי תנופה, דכתיב בסמיכה להניף אותו תנופה וגו' (סוכה מז:).

מה כאן. בבכורים, כהן. דכתיב ולקח הכהן (שם). תחת ידי בעלים. בעלים אוחזים בשפת הטנא וכהן מניח ידיו תחת שוליו, וכן מפרש במסכת בכורים (שם).

מאימתי (ה) מחייבין עליהן [א]משיראו פני הבית כמאן כי האי תנא דתניא רבי אליעזר אומר בכורים מקצתן בחוץ ומקצתן בפנים [ב]שבחוץ הרי הן כחולין לכל דבריהם שבפנים הרי הן כהקדש לכל דבריהם אמר רב ששת בכורים הנחה מעכבת בהן קרייה אין מעכבת בהן כמאן כי האי תנא [ג]דתניא רבי יוסי אומר שלשה דברים משום שלשה זקנים רבי ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני בזמן הזה בירושלים ויאכלנו ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר שני טעון הבאת מקום מה בכור אינו אלא בפני הבית אף מעשר אינו אלא בפני הבית מה לבכור שכן טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח בכורים יוכיחו מה לבכורים שכן טעונים הנחה ת"ל [1]ואכלת [שם] לפני ה' אלהיך וגו' מקיש מעשר לבכור מה בכור אינו אלא לפני הבית [2]אף מעשר אינו אלא לפני הבית ואם איתא ליפרוך מה לבכורים שכן [ד]טעונין קרייה והנחה א"ר אשי נהי [ה]דעיכובא ליכא מצוה מי ליכא ולימא מצוה וליפרוך אלא אמר רב אשי כיון (ו) דאיכא בכורי הגר דבעי למימר [2]אשר נשבע [ה'] לאבותינו ולא מצי אמר לא פסיקא ליה וליהדר דינא ותיתי במה הצד משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח ומאי קסבר אי קסבר [ו]קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא אפי' בכור נמי אי קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא אפילו בכור נמי תבעי אמר רבינא לעולם קסבר [ז]קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא והכא בבכור שנזרק דמו קודם חורבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים ומקשינן בשרו לדמו מה דמו במזבח אף בשרו במזבח ומקיש מעשר לבכור וכי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש [ח]מעשר דגן חולין הוא

הגיהא

מאימתי חייבין עליהן. מיתה זר האוכלן: **שלשה דברים.** זו אחת מהן וכולן שנויין בספרי ד)(ג): **יכול יעלה אדם כו'.** קסבר קדושת הארץ לא בטלה וצריך להפרים מעשרות וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו בירושלים בלא פדיון: **ת"ל כו'.** לפיכך טעון בית. ולקמיה פריך מאי שנא בכור דפטיטא ליה ובמעשר מיבעי ליה: **מצוה מי ליכא.** וכיון דמצוה ליכא נפרוך נמי קרייה דמצוה: **לא פסיקא ליה.** ומיהו ביערבל אפילו עיכובא ליכא למימר: **וליהדר דינא וליתי במה הצד.** למה לי היקישא נימא בכור יוכיח וחזר הדין הצד השוה שבהן שטעונין הנחת מקום ואינן נוהגין אלא בפני הבית: **לד מזבח.** זה למתן דמים וזה להנחה: **ומאי קסבר.** הא' תנא דפטיטא ליה בכור נמי ממעשר: **אי קסבר קדושה ראשונה.** של בית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא כי היכי דקבירא ליה בקדושת הארץ וקא מיבעיא ליה מי קרינא ביה השתא בלא חומה לפני ה' אלהיך או לא וקא פשיט מעשר מבכור: **אפי' בכור נמי.** יקרב ויאכל דהא מתן דאית ליה קדשה לעתיד לבא סבירא ליה מקריבים אע"פ שאין בית כדאמרינן במגילה נקראת (דף י.): ה"ג **ואי קסבר לא קדשה אפילו בכור נמי תיבעי.** ואי קסבר קדושת הבית בטלה ומיבעיא ליה במעשר הואיל ואינו צריך לבית אי מתאכיל בירושלים לפני ה' קרינא ביה אי לא אפי' בכור נמי כי האי גוונא תיבעי ליה כגון בכור שנזרק דמו וחרב הבית ועדיין בשרו קיים מהו שיאכלוהו: **אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה והכא.** דקא פשיט ליה למעשר מבכור בבכור שאינו צריך לבית דומיא דמעשר עסקינן והא דפשיטא ליה דלא מתאכיל משום דאיתקש בשרו לדמו לדכתיב[ט] ואת דמם תזרוק על המזבח וגו' ובשרם יהיה לך וגו' וילף מיניה בשעה שהיא ראויה לזריקה דם אתה אוכל את הבשר ולא משנהרם המזבח: **וכי דבר הלמד בהיקש.** מן הדם: **חוזר ומלמד.** על המעשר בהיקש הא קיימא לן בזבחים באיזהו מקומן (דף מט:) שאין למדין בקדשים למד מן הלמד: **חולין הוא.** ובחולין למדין למד מן הלמד:

הגיהא

דאמרינן למסקנא דלא קדשה אם כן מאי מיבעי (ו) לעיל יכול יעלה פשיטא דלא יעלה בירושלים יותר משאר עיירות כיון דלא קדשה ותו גבי בכור נמי למה לי היקשא דבשרו לדמו מיפוק ליה (ז) דבלאו היקשא דהיכא דאכיל הוי להו כחוץ לחומה כיון דלא קדשה והוי ליה כאוכל קדשים בחוץ ועוד קשה דקאמר ולעולם דלא קדשה כו' ומקשינן בשרו לדמו משמע דאי אמר קדשה מתאכיל בכור בלא בית ולא הוי ממעטינן (ח) מהך היקישא וקשה דהא מוכח פרק קדשי קדשים (זבחים ס.) דמזבח שנפגם אין אוכלין קדשים קלים ואמאי הא מוכח הכא היכי דקדשה דאכל אפילו ליכא מזבח ושאני הכא דלא קדשה לכן צריך לומר דגרים לעיל ואי סבר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אפילו מעשר נמי לא יהא מתאכיל בירושלים כלל בלא פדיון דלא הוי כלל לפני ה' אלהיך ואין לחמוה אי לא קדשה אם כן לא משכחת מעשר דקדושת הארץ בטלה דודאי קדושת בית לא קדשה אבל קדושת הארץ קדשה לעתיד לבא לענין מעשרות ולא תליא הא בהא אבל הכא מיירי שאין המזבח כלל בנוי וגרים לעולם קדשה לשעתה קדשה לעתיד לבא וטעמא דבכור לאו משום קדושת (ט) הארץ אלא משום דאתקש בשרו לדמו דבעינן שיהא המזבח קיים בשעת אכילת בשרו הלכך כל כמה דילפינן דבכור לא מתאכיל מעשר נמי לא מתאכיל בלא פדיון ואם תאמר גרייתא דאמרה בכורים יוכיחו מנלן דבכורים לא מתאכלי כשאין מזבח אם הוצאו אבל מזבח וחרב דבעי למילף מעשר מיניהו ויש לומר דודאי הא דאמרינן בגרייתא בכורים יוכיחו מיירי בבכורים אלו שהרי צריכים הנחה וצריכים לבית עד לאחר חורבן ובודאי היה להש"ס להשיב דאם כן לא שייך כלל לדמות מעשר לבכורים אלו שהרי צריכים הנחה וצריכים לבית גם בשביל הנחה ולא בשביל אכילה לחוד ומעשר לא צריך לבית אלא בשביל אכילה לבד אבל אלא דלא חייש ליה לפי שאינו נשאר במסקנא ומה שזקוק הש"ס להעמיד בבכור שנזרק דמו לפני הבית ואינו מעמידו כשהוצא אחר הבית כמו בכורים משום דתנא מסיים קרא דהקרב הכהנו ואין נכון להעמיד בבכור שהוא אחרי הבית שלא דמי כלל למעשר דהא מחוסר מתן דם ואימורין דכפ"ל ולא שייך להקיש מעשר לבכור אלא דוקא כשאין הבכור צריך לבית אלא דוקא בשביל האכילה דלפני ה' והשתא הוא דומיא דמעשר דודאי במשא ומתן יכול להיות דומה מעשר לבכורים שהוצאו אחר הבית אף על גב דלא נשאר במסקנא ובכור נמי שבתחלת הברייתא יכול היה להיות בבכור שאחר הבית אלא שאז לא היה טועה דהא לא שייך כלל לדמות לו מעשר והיינו דמותיב שכן אין טעון מתן דמים:

ריש

מאימתי חייבין עליהן. מיתה זר האוכלן: שלשה דברים. זו אחת מהן וכולן שנויין בספרי ד)(ג): יכול יעלה אדם כו'. קסבר קדושת הארץ לא בטלה וצריך להפרים מעשרות וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו בירושלים בלא פדיון: ת"ל כו'. לפיכך טעון בית. ולקמיה פריך מאי שנא בכור דפטיטא ליה ובמעשר מיבעי ליה: מצוה מי ליכא. וכיון דמצוה ליכא נפרוך נמי קרייה דמצוה: לא פסיקא ליה. ומיהו ביערבל אפילו עיכובא ליכא למימר: וליהדר דינא וליתי במה הצד. למה לי היקישא נימא בכור יוכיח וחזר הדין הצד השוה שבהן שטעונין הנחת מקום ואינן נוהגין אלא בפני הבית: לד מזבח. זה למתן דמים וזה להנחה: ומאי קסבר. הא' תנא דפטיטא ליה בכור נמי ממעשר: אי קסבר קדושה ראשונה. של בית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא כי היכי דקבירא ליה בקדושת הארץ וקא מיבעיא ליה מי קרינא ביה השתא בלא חומה לפני ה' אלהיך או לא וקא פשיט מעשר מבכור: אפי' בכור נמי. יקרב ויאכל דהא מתן דאית ליה קדשה לעתיד לבא סבירא ליה מקריבים אע"פ שאין בית כדאמרינן במגילה נקראת (דף י.): ה"ג ואי קסבר לא קדשה אפילו בכור נמי תיבעי. ואי קסבר קדושת הבית בטלה ומיבעיא ליה במעשר הואיל ואינו צריך לבית אי מתאכיל בירושלים לפני ה' קרינא ביה אי לא אפי' בכור נמי כי האי גוונא תיבעי ליה כגון בכור שנזרק דמו וחרב הבית ועדיין בשרו קיים מהו שיאכלוהו: אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה והכא. דקא פשיט ליה למעשר מבכור בבכור שאינו צריך לבית דומיא דמעשר עסקינן והא דפשיטא ליה דלא מתאכיל משום דאיתקש בשרו לדמו לדכתיב[ט] ואת דמם תזרוק על המזבח וגו' ובשרם יהיה לך וגו' וילף מיניה בשעה שהיא ראויה לזריקה דם אתה אוכל את הבשר ולא משנהרם המזבח: וכי דבר הלמד בהיקש. מן הדם: חוזר ומלמד. על המעשר בהיקש הא קיימא לן בזבחים באיזהו מקומן (דף מט:) שאין למדין בקדשים למד מן הלמד: חולין הוא. ובחולין למדין למד מן הלמד:

מאימתי (ה) מחייבין עליהן [א]משיראו פני הבית כמאן כי האי תנא דתניא רבי אליעזר אומר בכורים מקצתן בחוץ ומקצתן בפנים [ב]שבחוץ הרי הן כחולין לכל דבריהם שבפנים הרי הן כהקדש לכל דבריהם אמר רב ששת בכורים הנחה מעכבת בהן קרייה אין מעכבת בהן כמאן כי האי תנא [ג]דתניא רבי יוסי אומר שלשה דברים משום שלשה זקנים רבי ישמעאל אומר יכול יעלה אדם מעשר שני בזמן הזה בירושלים ויאכלנו ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר שני טעון הבאת מקום מה בכור אינו אלא בפני הבית אף מעשר אינו אלא בפני הבית מה לבכור שכן טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח בכורים יוכיחו מה לבכורים שכן טעונים הנחה ת"ל [1]ואכלת [שם] לפני ה' אלהיך וגו' מקיש מעשר לבכור מה בכור אינו אלא לפני הבית [2]אף מעשר אינו אלא לפני הבית ואם איתא ליפרוך מה לבכורים שכן [ד]טעונין קרייה והנחה א"ר אשי נהי [ה]דעיכובא ליכא מצוה מי ליכא ולימא מצוה וליפרוך אלא אמר רב אשי כיון (ו) דאיכא בכורי הגר דבעי למימר [2]אשר נשבע [ה'] לאבותינו ולא מצי אמר לא פסיקא ליה וליהדר דינא ותיתי במה הצד משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח ומאי קסבר אי קסבר [ו]קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא אפי' בכור נמי אי קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא אפילו בכור נמי תבעי אמר רבינא לעולם קסבר [ז]קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא והכא בבכור שנזרק דמו קודם חורבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים ומקשינן בשרו לדמו מה דמו במזבח אף בשרו במזבח ומקיש מעשר לבכור וכי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש [ח]מעשר דגן חולין הוא

הגיהא

[1]ואכלת לפני ה' אלהיך בכורי דגנך ותירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים: דברים יד כג

[2]ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לי"י אלהיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע י"י לאבתינו לתת לנו: דברים כו ג

יכול יעלה אדם מעשר (ד) בידו בזמן הזה. ויאכלנו בלא פדיון דקדושה [1](ירושלים) לא בטלה לענין מעשרות: ולימא מצוה כו'. פירוש שכן טעונין קרייה למצוה קודם שיאכל בכורים ומעשר שני אוכלין אותו בלא שום [2]קרייה ומה שקורין למעשר בשנה שלישית היה ואז לא היה נוהג כלל מעשר שני: מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח. ויש למפרך שכן אסורים לזרים כדפריך רבה לעיל(ה) והא דאמר בברייתא בכורים יוכיחו ל"ל דמיירי בבכורים שהופרשו בפני חורבן הבית דאם הופרשו אחר הבית אינן קדושין כלל וחולין הן דתנן פרק שני [3]דבכורים יש בתרומה ומעשר מה שאין כן בבכורים שהתרומה והמעשר אוסרין ויש להם שיעור ונוהגין בכל הפירות בפני הבית ושלא בפני הבית ובכורים אינן אלא בשבעה מינין ובפני הבית: אפילו בכור נמי. ל"ל דמיירי אם עשה מזבח וזרק דמו אליבא [4] דקדושת בית לא בטלה דמקריבין אע"פ שאין בית דבלא מזבח פשיטא דבכור לא דהא נעי מתן דם ואימורים ואם תאמר ליתא דבכור דברייתא דקאמר מה בכור וכו' מיירי היכא דלא עשה מזבח וי"ל דלההוא ודאי לא הוה מדמי בכור למעשר ולא דמי ליה מעשר: ואי סבר לא קדשה אפילו בבור נמי תיבעי. כך גרסת רש"י דמוקי ליה בבכור שנשחט ונזרק דמו קודם חורבן ההוא הוי דומיא דמעשר כדפ"ה וא"ת אי לא קדשה אם כן לא משכחת לה מעשר דקדושת הארץ בטלה וי"ל דודאי קדושת בית לא קדשה אבל קדושת הארץ קדשה לעתיד לבא לענין מעשרות אבל קשה דאי לא קדשה קדושת הבית הא בהא תליא דכמוכח במתניתין (דף י.) ואם כן יביא מעשר שני ויהא נאכל בכל ערי ישראל כדאמרינן בזבחים (דף קיב:) בלו לגוד וגבעון הותרו הבמות וקדשים קלים ומעשר שני נאכלין בכל העיר וי"ל דמיירי שגדל לפני הבית שהוזקק להביאו למקום ובהכי ניחא נמי קושיא קמייתא ומסיק דלעולם לא קדשה כהאי גוונא אבל קשה לגירסא זו דאמרינן למסקנא דלא קדשה אם כן מאי מיבעי (ו) לעיל יכול יעלה פשיטא דלא יעלה בירושלים יותר משאר עיירות כיון דלא קדשה ותו גבי בכור נמי למה לי היקשא דבשרו לדמו מיפוק ליה (ז) דבלאו היקשא דהיכא דאכיל הוי להו כחוץ לחומה כיון דלא קדשה והוי ליה כאוכל קדשים בחוץ ועוד קשה דקאמר ולעולם דלא קדשה כו' ומקשינן בשרו לדמו משמע דאי אמר קדשה מתאכיל בכור בלא בית ולא הוי ממעטינן (ח) מהך היקישא וקשה דהא מוכח פרק קדשי קדשים (זבחים ס.) דמזבח שנפגם אין אוכלין קדשים קלים ואמאי הא מוכח הכא היכי דקדשה דאכל אפילו ליכא מזבח ושאני הכא דלא קדשה לכן צריך לומר דגרים לעיל ואי סבר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אפילו מעשר נמי לא יהא מתאכיל בירושלים כלל בלא פדיון דלא הוי כלל לפני ה' אלהיך ואין לחמוה אי לא קדשה אם כן לא משכחת מעשר דקדושת הארץ בטלה דודאי קדושת בית לא קדשה אבל קדושת הארץ קדשה לעתיד לבא לענין מעשרות ולא תליא הא בהא אבל הכא מיירי שאין המזבח כלל בנוי וגרים לעולם קדשה לשעתה קדשה לעתיד לבא וטעמא דבכור לאו משום קדושת (ט) הארץ אלא משום דאתקש בשרו לדמו דבעינן שיהא המזבח קיים בשעת אכילת בשרו הלכך כל כמה דילפינן דבכור לא מתאכיל מעשר נמי לא מתאכיל בלא פדיון ואם תאמר ברייתא דאמרה בכורים יוכיחו מנלן דבכורים לא מתאכלי כשאין מזבח אם הוצאו אבל מזבח וחרב דבעי למילף מעשר מיניהו ויש לומר דודאי הא דאמרינן בברייתא בכורים יוכיחו מיירי בבכורים אלו שהרי צריכים הנחה וצריכים לבית עד לאחר חורבן ובודאי היה להש"ס להשיב דאם כן לא שייך כלל לדמות מעשר לבכורים אלו שהרי צריכים הנחה וצריכים לבית גם בשביל הנחה ולא בשביל אכילה לחוד ומעשר לא צריך לבית אלא בשביל אכילה לבד אבל אלא דלא חייש ליה לפי שאינו נשאר במסקנא ומה שזקוק הש"ס להעמיד בבכור שנזרק דמו לפני הבית ואינו מעמידו כשהוצא אחר הבית כמו בכורים משום דתנא מסיים קרא דהקרב הכהנו ואין נכון להעמיד בבכור שהוא אחרי הבית שלא דמי כלל למעשר דהא מחוסר מתן דם ואימורין דכפ"ל ולא שייך להקיש מעשר לבכור אלא דוקא כשאין הבכור צריך לבית אלא דוקא בשביל האכילה דלפני ה' והשתא הוא דומיא דמעשר דודאי במשא ומתן יכול להיות דומה מעשר לבכורים שהוצאו אחר הבית אף על גב דלא נשאר במסקנא ובכור נמי שבתחלת הברייתא יכול היה להיות בבכור שאחר הבית אלא שאז לא היה טועה דהא לא שייך כלל לדמות לו מעשר והיינו דמותיב שכן אין טעון מתן דמים:

ריש

מסורת הש"ס

(ה) זבחים ס. תמורה כא. [תוספתא קנהלרין פ"נ], (ב) [מגיגה ג: וש"נ], (ג) [זבחים נ. ס:], (ד) [ולהה יד כג], (ה) [במדבר יח], (ו) רש"ל. ולמשנה, (ז) רש"ל. קרייה והוידוי מעשר שני בשנה כו', (ח) [דף ח: ולפנינו הגרסא רבא], (ט) [מגיגה ג].

תורה אור השלם

1. וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים: דברים יד כג

2. וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵינוּ לָתֶת לָנוּ: דברים כו ג

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מאימתי חייבין כל"ל ואות מ' נמחק: (ב) שם לאיכא בכורי הגר. נ"ב עיין בתוס' ר"פ הספינה דף פא ד"ה למעוטי אלמת נכרי: (ג) רש"י ד"ה שלשה וכו' בספרי. נ"ב ובמסכת תמורה דף כ"א: (ד) תוס' ד"ה יכול יעלה אדם מעשר שני בזמן: (ה) ד"ה אפילו וכו' אליבא דמ"ד דקדושת בית: (ו) ד"ה ולי וכו' מאי מיבעי ליה לעיל: (ז) בא"ד מיפוק ליה בלאו היקשא דכל היכא דאכיל הוי להו וכו' קשה דקאמר לעולם כל"ל ואות ו' נמחק: (ח) בא"ד ולא הוי ממעטינן ליה מהך היקישא וכו' אין אוכלין קדשי קדשים וקדשים קלים: (ט) בא"ד וטעמא דבכור לאו משום קדושת הבית אלא:

עין משפט נר מצוה

סז א מיי' פ"ג מהל' בכורים הל' ל סמג עשין קלט:

סח ב מיי' שם הל' ג:

סט ג מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל' ל סמג עשין קלו:

ד [מיי' פ"ג מהל' בכורים הלכה ח]:

ה [מיי' שם הלכה ד]:

ע ו מיי' פ"ח מהל' תרומות הל' ה ופ"ו מהל' בית הבחירה הל' טו:

מוסף רש"י

שלשה דברים משום שלשה זקנים. ר' ישמעאל וי"ע וכן עזאי (תמורה כא. ע"ש) דבר אחד מפי כל זקן וזקן (זבחים ס:). ר' ישמעאל אומר. זו היא אחת מהן (שם). יכול יעלה אדם מעשר שני. דקסבר קדושת הארץ לא בטלה וצריכה הפרכת מעשרות מן התורה (ל"נ במעשר שהופרש קודם שבטלה הארץ קאמר, וקאמר יכול יעלנו ויאכל עכשיו. ש"מ) בירושלים בלא פדיון (שם). בכור ומעשר ובכורים. לטעונין הבאת מקום לכתיב (דברים יג) והבאתם שמה עולותיכם וגו' (תמורה כא.). מה בכור אינו נאכל כו'. כלומר לקמיה דפני מתן דמים ואימורין למזבח (שם). שכן טעון מתן דמים. הלכך צריך בית ומזבח (זבחים שם). בכורים יוכיחו. שאין טעונין מתן דמים ואינן צריכין בית לכתיב והביאו לפני ה' אלהיך (תמורה שם). שכן טעונים הנחה. לפי המזבח לכתיב והנחתו לפני ה' אלהיך (שם) הלכך בעו בית דהוזקקו למזבח לכך (זבחים שם). ולהדר דינא. למה לי קרא, ליהדר דינא ולימא בכור יוכיח ומזר הדין, הצד השוה שבהן שטעונין הבאת מקום ואינן נאכלין אלא בפני הבית, אף אי אמרת מעשר (תמורה שם). צד מזבח. זה למתן דמים ואלו להנחה (זבחים שם). ומאי קסבר. דפשיטא ליה דבכור אינו נאכל ומעשר שני מספקא ליה (תמורה שם). אפילו בכור נמי. תרוייהו בכור ומעשר בני הבאה ניסו ויקריבום, הואיל והשתא נמי קדושה היא ירושלים להקריב (שם). אי קסבר כו' ולא קדשה לעתיד לבא. ואפילו הכי מספקא ליה מעמעמר, תיבעי ליה נמי בכור, ואמאי ליף מעשר שני מבכור (שם) לי קסבר קדושה בית בטלה ליה ומיבעי ליה במעשר הואיל ואינו צריך לבית מי מתאכיל בירושלים ולפני ה' קרינא ביה אי לא לא, אפילו בכור כה"ג נמי מיבעי ליה, כגון שקרבו דמיו ואימוריו וחרב הבית, ובשרו קיים מהו שיאכלוהו (זבחים שם). לעולם קסבר כו' ולא קדשה לעתיד לבא. ודקשיא מאי שנא בכור דפשיטא ליה, בכי האי בכור עסקינן שנזרק דמו בבכורים הל' ל סמג עשין קלט:

בפני הבית וחרב וכו' ויליף בשר מדם דכי היכי דאי הוי דם השתא לא היה נזרק, דלא קדשה לעתיד לבא, בשר נמי לא יאכל (תמורה שם).